СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ НА ПРОЕКТ НА НАРЕДБА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА „ОПЕРАТИВНО СЧЕТОВОДСТВО“

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Бележки и предложения	Приети/ неприети	Мотиви
	В проведената, в периода от 18.7.2025 г. до 18.8.2025 г. включително, обществена консултация по проекта **са постъпили четири бележки и предложения.**			
	Становище от Център за професионално обучение "Релакс"-Сливен Салон "Релакс"- Сливен Атанас Савов 02.08.2025 г., 14.53 от e-mail: Атанас Савов <savov_at@abv.bg> до e-mail: a.popov@mon.bg	1. Предложения за корекции в ДОС по професията „Оперативно счетоводство“ Изключително е важно при обучение за придобиване на квалификация и образование да има йерархия и възможности за надграждане на знания. В тази връзка предлагаме два основни корекции: - Да се въведе абзац „Възможности за професионална реализация … освен във втора степен на професионална квалификация и в трета степен на професионална квалификация с допълнението: „… и да осъществяват дейността си като самоосигуряващи се /самонаети лица, собственици на търговски дружества и/или счетоводни къщи.“ По този начин завършите втора степен или част от професия на двете степени ще могат да заемат само длъжности, а трета степен на ПК ще имат предимството да управляват и собствен бизнес в тази област и ще имат предимство и йерархия. Редно е да се направи това разграничение, за да имат смисъл двете степени.	**Не се приема.**	Професията „Оперативно счетоводство“ предоставя широки възможности за трудова реализация на лицата, които я упражняват, в съответствие с изискванията на Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и в частност на Закона за счетоводството. ДОС не регламентира възможностите за работа и/или формата на трудовите правоотношения. Съгласно чл. 17, ал. 1 и чл. 18, т. 1 от Закона за счетоводството лицата, които упражняват конкретните професионални

			дейности „като самоосигуряващи се /самонаети лица, собственици на търговски дружества и/или счетоводни къщи“ задължително следва да притежават диплома за висше образование. Оперативният счетоводител работи под ръководството и надзора на главен счетоводител, който носи и съответната професионална отговорност.
	В този ред на мисли и Справката в кодовете НКПД е видно несъответствие между 2-ра степен и код по НКПД. 33133001 – Счетоводител, оперативен при която петата цифра в кода указва степента на квалификацията и образованието, за да изпълнява дейността и/или заема длъжността, а тя е трета степен на професионална квалификация и завършен 12-ти клас	**Не се приема.**	В чл. 13а от ЗПОО е регламентирано съдържанието на ДОС, който не определя длъжности по НКПД. Съгл. чл. 50, ал. 2, т. 6 от ЗПОО, НАПОО публикува информация за длъжностите съгласно НКПД, които може да се заемат с придобитата професионална квалификация по професията. Същото ще се извърши чрез създаването на дигитализиран интерактивен Списък на професиите за

			професионално образование и обучение.
	- Да се добавят задължителни ЕРУ при обучение по част от професия за 2-ра СПК – ЕРУ № 1, ЕРУ №13 за 3-та СПК – ЕРУ № 1, ЕРУ № 3, ЕРУ № 13 Смятаме, че задължително при всяко едно обучение ЗБУТ и ООС е важна част от знанията и уменията които трябва притежава всеки един завършил която и да е професия. ИКТ е задължителен по смисъла на чл. 28б от ЗПОО Деловата комуникация / ЕРУ № 3 / е умение, което всеки счетоводител трябва да притежава, защото във всички нива на йерархия се налага делова кореспонденция и комуникация, включително и с институции и клиенти.	**Приема се.**	
Становище от Национална търговска гимназия – Пловдив 15.08.2025 г., 10.13 от e-mail: Национална търговска гимназия, град Пловдив <tgschool@ntg-plovdiv.net> до e-mail: a.popov@mon.bg	1. Обобщено изпращаме становище на колеги, които работят по ДОС "Оперативен счетоводител": Относно ДОС "Оперативен счетоводител" нямаме коментари, единствено с предложение за засягане на темата за привлечения капитал от страна на счетоводството на предприятието като ЕРУ. По отношение на коментара от страна на ЦПО изразяваме следната позиция: По отношение на задължителните ЕРУ - всички ЕРУ, включени в рамките на 2-ра и 3-та СПК, от обща, отраслова и специфична подготовка са задължителни за придобиването на съответната професионална квалификация спрямо установените учебни планове за всяко от професионалните направления. Самият ДОС определя ЕРУ, които са задължителен минимум за придобиването на съответната степен на професионална квалификация и набор от знания, умения и компетентности по конкретните ЕРУ. Възможно е добавянето на абзац "Възможности за професионална реализация" и за 3-та СПК (вкл. и развитието на собствен бизнес), въпреки че в рамките на точка 2. Описание на професията ясно се дефинират и определят възможностите за професионална реализация и последващо обучение в контекста на конкретни дейности и отговорности спрямо СПК. Разграничението на 2-ра и 3-та СПК, както и съгласно действащия ЗПОО - по-конкретно в чл. 8, ал. 3, се налага в резултат на различния вид конкретни	**Приема се за сведение.** **Приема се за сведение.**	

	дейности и поети отговорности, отнасящи се до определената професия, в случая "Оперативен счетоводител". Затова се налага такъв тип описание на възможностите за професионална реализация в ДОС - по дейности и отговорности, обусловено от законовите разпоредби. Вярно е констатирано, че заемането на длъжността "Оперативен счетоводител" спрямо нейното установяване в НКПД изисква минимална 3-та СПК. Именно поради това с придобита 2-ра СПК се изпълняват определени дейности и отговорности като част от професията (описани в т-ка 2).		
Становище от Центрове за професионално обучение към АИКБ и АИКБ Консулт ЕООД АИКБ чрез портала за обществени консултации strategy.bg **18 август 2025 г. 15:35:12 ч.**	1. По Проект на Наредба за придобиване на квалификация по професията „Оперативно счетоводство“ 1. В така разработените ДОС не е взета особеността, че по тези стандарти ще обучават и Центровете за професионално обучение и ще бъдат обучавани и оценявани лица, които са преминали вече през училищно образование – тук влизат и обученията по заявка на работодател. Центровете за професионално обучение обслужват основно бизнеса, както и лица, които много често сами плащат обучението си. 1. Да се даде възможност някои ЕРУ да бъдат само със „Зачита се“ или оценките да са обвързани с хорариума и да не се отъждествява ЕРУ с учебен предмет. Изискването за оценка по теория и практика на всяко ЕРУ би довело до ситуация на не ненужно количество оценки (около 27 за втора степен и около 33 за трета степен). Това са оценки само за професионалното обучение – в училищата към тези оценки ще се добавят и оценките от общообразователните предмети. Би следвало да се даде възможност при изготвяне на учебните планове да се упомене за кои от предметите ще се поставят оценки или няколко ЕРУ да са част от един учебен предмет и съответно да имат една оценка. 2. Изменение и допълнение в частта - Средства за оценява при всяко ЕРУ във всеки ДОС, като отпадне изискването за индивидуално практическо задание при всяко изпитване за текущо оценяване, тъй като: - Нарушава възможността обучаемите да бъдат оценявани, когато работят в група. Част от единиците резултати от учене (ЕРУ) по различните професии изискват именно оценка за работа в екип. - Има ЕРУ, за които това изискване е неприложимо и не само би затруднило учебния процес, но и оценките няма да бъдат релевантни на резултата. - В така разписаните ДОС има изискване за индивидуален изпит по практика дори в ЗБУТ и Икономика и предприемачество (това са изцяло теоретични предмети съгласно Рамковите програми).	**Не се приема.**	Изпитите за придобиване на професия или част от професия се провеждат по реда на чл. 36 и 37 от ЗПОО. Становището в останалата си част касае предложения, които не са обект на държавните образователни стандарти и противоречат на утвърдената рамка на ДОС.

	- За част от професиите, в хранително-вкусовата и преработвателната промишленост например, изискването за индивидуално практическо задание по всяко ЕРУ би бил допълнителен и ненужен разход. 3. По отношение на Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията предложението е в учебните плановете за част от професия да може да се включва част от ЕРУ или едно ЕРУ да е с повече учебни часове, отколкото в цялата професия, за да може да се отговори на изискванията на бизнеса и на индивидуалните клиенти. В така разписаните ДОС ЕРУ съвпада с учебен предмет. Наличието на 14 / 16 ЕРУ от една страна и изискването за процентно разпределение на учебните часове, съгласно Рамковите програми, от друга - създава ограничение при изготвянето на учебни планове за част от професия. Изискването за цяло ЕРУ, което да се включи в плановете за част от професия: - Ще създаде невъзможност да се отговори на изискванията и потребностите на бизнеса за покриване на определени умения и компетентности, необходими в дейността на конкретното предприятие; - Ще създаде за индивидуалните обучаеми задължение да изучават излишни и вече познати им компетентности, а от друга страна ще оскъпи ненужно обучението. - При настоящите оперативни програми има изискване за брой часове по част от професия (както е разписано в ПМС №48 от 4 април 2023 г. и ПМС №37 от 25 април 2025 г. (със срок до 2027 г.). Ако се приеме изискването за включване на цяло ЕРУ в част от професия и се спазят изискванията на Рамковите програми (в изпълнение на едно ЕРУ да е равно на един учебен предмет) ще се стигне до математически нерешимо уравнение броят на учебните часове в плановете за част от професия да покриват всички нормативни изисквания.		
Становище от Проактивен персонал ООД от имейл Dr. Hristo Hristozov <hristo@sreda.net> до имейл a.popov@mon.bg 19.08.2025 в 00.04 ч	В представените за обществено обсъждане проекти държавни образователни стандарти за придобиването на професионални квалификации от област на образование „бизнес администрация“ съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение в раздела за отраслова подготовка много добре са дефинирани десет единици резултати от учене, които са общи за всички професионални направления в тази област на професионално образование. Този модерен подход следва да бъде подкрепен и насърчен и за другите области на професионално образование. Съгласно чл. 5, ал. 2 от ЗПОО професионалното обучение осигурява придобиването на квалификация по професия, по част от професия, актуализирането или надграждането и с по-висока степен на професионална квалификация, какго и достигане на отделни единици резултати от ученето,	**Приема се за сведение.**	

	включени в държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия с оглед на натрупването или трансфера им в процеса на придобиване на квалификация по професията и улесняване на достъпа до пазара на труда. Началното професионално обучение осигурява придобиване на първоначална квалификация по различни степени от професия, по част от професия или достигане на отделни единици резултати от ученето. Продължаващото професионално обучение предлага актуализиране или надграждане по степен на придобитата квалификация по професия или по част от професия. Също така, законът допуска валидиране на професионални знания, умения и компетентности по степени от професия или част от нея, както и на достигнати отделни единици резултати от ученето, получени чрез неформално обучение или информално учене, с цел достъп до обучение за придобиване на професионална квалификация и улесняване на достъпа до пазара на труда. В нар. 1, т. 3 от ЗПОО се дава легална дефиниция на понятието „част от професия", която е обособена трудова дейност в рамките на съответната степен на професионална квалификация на професията, за която може да се организира професионално обучение, което включва постигането на не по-малко от три единици резултати от учене, определени в държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията, като поне една единица резултати от учене е от специфичната професионална подготовка. Актуалната нормативна уредба позволява на обучаемия сам да структурира в съдържателен и времеви аспект придобиването и актуализирането на професионалната си квалификация съобразно изискванията на пазара на труда, личното кариерно развитие и разполагаемите лични ресурси (пари, време). Анализът на ЗПОО налага извода, че дистинктивното структуриране на отделни ЕРУ от знания, умения и компетентности в ДОС е от решаващо значение за придобиване на различни степени с надграждане въз основа на таксономията на БЛУМ, на части от професия или на достигане на отделни ЕРУ, както и натрупването и трансфер на достигнати ЕРУ. По наше мнения, предвиждането на единна отраслова подготовка за цялата област на образование „Бизнес администрация“ в тези проекти за ДОС благоприятства ефективното използване на тези прогресивни законови възможности - надграждането на едни знания, умения и компетентности в различните степени в рамките на една област на образование (в смисъла на таксономията на Блум), формирането на смислени части от професия или стремеж за достигане на отделно ЕРУ, което надгражда вече достигнати ЕРУ. 2. В представените за обществено обсъждане проекти държавни образователни стандарти за придобиването на професионални квалификации от област на образование „бизнес администрация“ в отрасловата подготовка са		

	дефинирани смислено и ясно няколко ЕРУ, които имат ключово значение за всички области на професионално образование - ЕРУ 5. Устойчиво икономическо развитие и зелени умения и ЕРУ 6. Правна грамотност за бизнеса и администрацията. Препоръчваме текстовете на тези две ЕРУ да бъдат прехвърлени в общата отраслова подготовка като отделни ЕРУ, след известна редакция. 2.1. Предложение за преместване на ЕРУ 5. Устойчиво икономическо развитие и зелени умения от отраслова професионална подготовка в общата професионална подготовка През ноември 2020 г. Съветът на ЕС прие серия от препоръки, насочени към адаптирането на професионалното образование и обучение (VET) във всички области на професионално образование към новите предизвикателства. „Оснабрюкската декларация“ подчертава ролята на VET за икономическото възстановяване и справедливия преход към дигитална и зелена икономика (https://www.bmbf.de/SharedDocs/Downloads/de/2022/221212-osnabrueck-declaration.html). Освен това бяха приети препоръки, които целят да гарантират, че преходът към климатична неутралност е справедлив и приобщаващ, както и че образованието и обучението във всяка една област на професионално образование осигуряват умения и знания за устойчиво развитие и зелено бъдеще (https://eur-lex.europa.eu/legal- content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022H0627(04); https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022H0627%2801%29&qid=1680534632382; https://eur- lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A108%3AFrN). През 2022 г. CEDEFOP - Европейският център за развитие на професионалното обучение - публикува няколко ключови доклада и инициативи. Те включват фокус върху дигиталния преход, развитието на уменията и бъдещето на професионалното образование и обучение (VET) в Европа. Според доклада на CEDEFOP от 2022 г. професионалното образование е необходимо да развива два вида умения за постигане на целите на устойчивото развитие и зеления и цифров преход в различните професионални сектори: 1. Технически умения - необходими за адаптация или прилагане на стандарти, процеси, услуги, продукти и технологии за опазване на екосистемите и биоразнообразието, намаляване на консумацията на енергия, вода и друго изчерпаеми ресурси. Техническите умения могат да бъдат специфични за професията/ отраслови или между-секторни и следователно да бъдат включвани в ЕРУ от отрасловата и специфичната професионална подготовка.	**Не се приема.**	Противоречи на чл. 28 от ЗПОО, регламентиращ общата професионална подготовка

	2. Трансверсални умения - свързани с устойчиво мислене и действие във всички аспекти на живота и работата, каквито се предлагат в текстовете на ЕРУ 5. Устойчиво икономическо развитие и зелени умения и следва да бъдат включени в общата професионалната подготовка. Трансверсалните компетентности имат за цел да създадат общо разбиране за устойчиви и зелени практики в ежедневието, така че да се развива чувствителност и нагласа максимално рано в живота (CEDEFOP 2022: https://www.cedefop.europa.eu/en/content/annual-report-2022). В антология с вдъхновяващи практики от зеления преход в професионалното образование и обучение. Работната група към Европейската комисия посочва, че зеленият преход насърчава професионалното образование и обучение да поеме по нови, по-модерни и устойчиви пътища. Професионалното образование и обучение не само реагира на промените в пазара на труда, но и следва да се превърне в двигател на промяната, като развива нови нагласи, умения и поведения. (Професионалното образование и обучение и зеления преход: Антология на вдъхновяващи практики, 2024: Работна група на Европейската комисия по въпросите на Професионалното обучение и образование и зеления преход: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/563e7699-7ae8-llef-bbbe- 01aa75ed71al). Устойчивото развитие представлява ключова концепция в съвременното общество, насочена към балансираното взаимодействие между икономическите, социалните и екологичните фактори. Поради своята комплексност и всеобхватност, темата следва да бъде интегрирана както в общата професионална подготовка, така и в отрасловата професионална подготовка в рамките на професионалното образование и дори в специфичната подготовка (например редуциране на хартиения документооборот и замяната с електронни документи). В общата професионална подготовка - целта е формиране на базова култура и ценностна система, свързани с устойчивото развитие. Учениците трябва да придобият познания за глобалните предизвикателства (изменение на климата, изчерпване на ресурси, социална справедливост) и да развият умения за отговорно поведение в личен и професионален план. По този начин се изгражда обща нагласа за осъзнато участие в трудовия и обществения живот. В отрасловата професионална подготовка - устойчивото развитие следва да се разглежда в контекста на конкретната професионална област. Всяка специалност има специфични възможности и отговорности за прилагане на устойчиви практики. Това осигурява на бъдещите специалисти практически		

	умения за прилагане на принципите на устойчивото развитие в реалната работна среда. Интегрирането на устойчивото развитие в двете равнища на професионалното образование е необходимо условие за подготовката на компетентни и социално отговорни кадри. Общата професионална подготовка изгражда основни знания и нагласи, а отрасловата професионална и специфичната подготовка развива специфични компетентности, приложими в конкретната професионална практика. В специфичната професионална подготовка то може да придобие реално практическо измерение. Общата подготовка изгражда ценности, отрасловата дава контекст, а специфичната развива конкретни професионални умения за устойчиви практики. Предлагаме следната редакция на ЕРУ, което да бъде включено в общата професионална подготовка: ЕРУ № 3 Устойчиво развитие и зелени умения Резултат от учене 5.1 Прилага принципите на устойчиво развитие в икономическата дейност Знания• Обяснява дефинициите за устойчиво развитие според нормативните документи • Обяснява концепцията за кръгова икономика според нормативните документи • Познава Целите за устойчиво развитие на Организацията на обединените нации (ООН) • Познава концепцията за корпоративна социална отговорност • Изброява стандартите, свързани с устойчивото развитие, приети и утвърдени от Българския институт по стандартизация. и хармонизирани европейски стандарти (EN), които са публикувани в Официалния журнал на Европейския съюз (OJEU) Умения • Използва устойчиви практики при работа с материали и управление на процесите • Избира методи за оптимизиране на ресурсите с цел намаляване на отпадъците • Прилага възможностите за внедряване на екологични иновации в стопанската дейност Компетентности • Ефективно прилага устойчиви и екологосъобразни методи и действия в икономическите процеси, които отговарят за ефективното използване на ресурсите, но адаптират решенията към спецификите на бизнеса, при спазване на националните стандарти в областта на устойчивото управление		

	Резултат от ученето 5.2 Спазва изискванията за устойчиво развитие при стопанската дейност Знания• Познава нормативната уредба, свързана с устойчивото развитие • Посочва въздействието на стопански дейности върху устойчивото развитие Умения • Спазва изискванията за намаляване на въглеродния отпечатък на фирмата • Изпълнява процедури за правилно управление на отпадъците и рециклиране • Прилага критерии за оценка на бизнес проекти за съответствие с целите на устойчивото развитие Компетентности • Отговорно спазва изискванията за устойчиво развитие при изпълнение на икономически дейности Критерии за оценяване на ЕРУ Част по теория на професията: • Точно и вярно представя основните изисквания за приложение, принципите на концепцията за устойчиво развитие и зелената икономика Част по практика на професията: • Описва конкретни действия и мерки за гарантиране на устойчивост в работата на организацията и опазване на околната среда Средства за оценяване Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание 2.2. Предлагаме преместване на ЕРУ 6. Правна грамотност за бизнеса и администрацията от отрасловата професионална подготовка в общата професионална подготовка Правната грамотност трябва да бъде двустепенно интегрирана като ЕРУ в предложените държавни образователни стандарти - обща подготовка, която изгражда базови правни знания и умения за всеки професионалист и отраслова подготовка, която да адаптира тези знания към конкретната професионална сфера, като дава практически умения за спазване на секторното законодателство. Общата правната грамотност трябва да бъде част от общата професионална подготовка образование, защото: • изгражда правна култура и гражданска отговорност, • подготвя младите хора за реални трудови отношения, • намалява рисковете от нарушения и злоупотреби,		

	• подпомага етичната и устойчива практика във всеки сектор. Включването на това ЕРУ в общата професионална подготовка ще допринесе в значителна степен за развитието на правно създание в бъдеще професионалисти. Изследванията показват, че в периода от 1999 година до момента, публично организираните форми, насочени към развитие на правното съзнание, не са особено ефективни (вж. НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ, ПРАВНОТО СЪЗНАНИЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРОЕКТ 1999 - 2022 г. littps://www.parliament.bg/pub/ncpi/2022080195448_Legal%20consciousness%202022.pdl) Предлагаме следната редакция на ЕРУ, което да бъде включено в общата професионална подготовка: ЕРУ № 4 Правна грамотност за стопанската дейност Резултат от учене 4.1 Прилага действащото законодателство и правните норми Знания: • Познава същността на правната норма - същност, структура (хипотеза, диспозиция, санкции), функции и задължителен характер • Познава източниците на правните норми - според правната система; според ролята им в правната система, според съдържанието им и според основния им източник • Описва йерархията на нормативните актове в Република България и правото на Европейския съюз • Описва най-важните основни принципи в административното, трудовото, гражданското и търговското право • Разграничава понятията „санкция“ и „наказание“ според гражданското и административното право • Познава основните права и задължения на икономическите субекти според действащите правни норми в търговското и договорното право Умения • Тълкува правна норма според контекста и правния акт • Прилага конкретни правни разпоредби към реален случай • Свързва правилно конкретна задача с приложим нормативен документ Компетентности • Самостоятелно прилага правни норми, отчитайки йерархията на нормативните актовете и спецификата на конкретната професионална ситуация		

	3. Предлагаме в общата професионална подготовка ЕРУ 1 да се добави следният резултат от учене, предлагащ знания и умения свързани с оказването на първа помощ: Резултат от учене: Оказване на първа помощ Знания• Познава целите, значението и основните понятия в първата помощ • Разбира ролята на първия реагиращ • Познава правните и етичните аспекти на оказването на първа помощ • Познава симптомите на най-честите инциденти при дейността на предприятието • Познава основните жизнени функции, способите за тяхната проверка и позиции за възстановяване; • Познава съдържанието и предназначението на аптечката за първа помощ • Познава основните процедури за първа помощ; • Познава начини за комуникация с пострадали и техните близки, включително и с лица със зрителни/слухови увреждания при оказване на първа помощ Умения • Успокоява пострадалите • Прави оценка на ситуацията и безопасност • Прави проверка на мястото на инцидента • Повиква спешна помощ • Разпознава симптомите и прилага техники за оказване първа помощ при задушаване, безсъзнание, изгаряния, кръвотечения и рани, хранителни алергии, отравяния, електрически инциденти и други • Управлява стреса и психическите реакции Компетентности • Действа професионално и организирано при оказване на първа помощ на клиентите/гостите и персонала Критерии за оценяване Част по теория на професията: на ЕРУ: • Познава видовете аварийни ситуации и плановете за евакуация • Знае спецификата на евакуация на лица с увреждания и инфекциозни инциденти • Познава основите на пожарната безопасност • Познава изискванията за обслужване на „рискови клиентите/гостите“ • Познава охранителните процедури при работа с вещи на клиентите/гостите, материали и оборудване • Познава симптомите на най-честите инциденти при предоставянето на туристически услуги		

	• Познава основните жизнени функции, способите за тяхната проверка и позиции за възстановяване; Част по практика на професията: • Реагира правилно в симулирана аварийна ситуация • Оказва съдействие на гост при евакуация • Разпознава симптомите на основните състояния при инцидент и прилага техники за оказване първа помощ Средства за оценяване: Средство 1: • Част по теория: писмен изпит Средство 2: Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание 4. Предлагаме в ЕРУ 2 от обща подготовка да бъде включен резултат от учене, свързан с развитие на грамотност за работа с данни, която е актуално за всяка област на професионално образование. . В общата професионална подготовка • Съдържание и цели • Основни понятия за данни - видове данни, структура, източници. • Събиране и въвеждане - как да се въвеждат и проверяват данни за точност. • Работа с таблици и базови анализи - използване на електронни таблици • Визуализация - графики, диаграми, таблично представяне. • Етика и сигурност на данните - защита на лични данни, поверителност, отговорно използване. Очаквани резултати Всеки ученик развива базова компетентност за работа с данни. Умения за критично мислене - оценка на надеждност и достоверност. Осъзнаване на значението на данните за вземане на решения. В отрасловата професионална подготовка съдържание и целите на развитието на грамотността за работа с данни да бъде адаптирано по сектори, като Очаквани резултати са • Учениците могат да прилагат умения за обработка и анализ на данни в контекста на своята професия. • Повишава се качеството на професионалните решения (напр. чрез използване на реални показатели). • Подготовка за работа в дигитализирана и базирана на данни среда. Обща професионална подготовка дава базови умения за разбиране, обработка и етично използване на данни.		

	Отраслова професионална подготовка —надгражда с конкретни приложения според професията и сектора. Така грамотността за работа с данни се превръща в ключова компетентност, която подготвя учениците едновременно за живота в информационното общество и за успешна професионална реализация.		